

Mr. SLAVKO JARAM
Dr. KREŠIMIR ACINGER
Fakultet prometnih znanosti
Zagreb, Vukelićeva 4

Tehnologija prometa
Pregled
UDK: 656:857
Primljeno: 13.07.90.
Prihvaćeno: 24.09.90.

RAZMJENA POŠTANSKIH POŠILJAKA JUGOSLAVIJE SA SVIJETOM U RAZDOBLJU 1979-1988.

SAŽETAK

U ovom radu je analizirana i ocijenjena međunarodna razmjena poštanskih pošiljaka Jugoslavije sa svijetom u razdoblju 1979-1988. Zaključuje se o snazi, smjeru i značajkama nastalih promjena u dinamici i strukturi, posebno za svaku skupinu usluga (pismovne i paketske).

Pismovne i paketske usluge pokazuju stalno smanjenje u oba smjera (izvoz i uvoz) za čitavo razdoblje. Analitičke slike geografske distribucije usluga pokazuju dominantnu ulogu zemalja Evrope, posebno SR Njemačke.

Zaključuje se da je ovakav pad međunarodnoga poštanskog prometa, uzrokovan izrazitom razvojnom tendencijom supstitucija među pojedinim vrstama usluga u uvjetima širenja suvremene telekomunikacijske mreže, iako se ne bi smjeli zanemariti ni drugi uzroci, posebno u paketskih pošiljaka, koji su proizlazili iz opće ekonomske situacije zemlje u osamdesetim godinama ovog stoljeća.

U budućnosti valja očekivati dugoročniju stagnaciju međunarodne razmjene poštanskih usluga, a u nekih usluga i nastavak opadanja.

1. UVOD

U ovom članku je prikazana, analizirana i ocijenjena međunarodna razmjena pismovnih i paketskih pošiljaka Jugoslavije sa svijetom u razdoblju 1979-1988. Cilj ovog istraživanja je dobivanje relevantnih informacija o poštansko-prometnim pokazateljima kvantitete, strukture i dinamike međunarodnih pismovnih i paketskih usluga zemlje u osamdesetim godinama ovog vijeka, u kojima se pod utjecajem nove informatičke ere dešavaju krupne transformacije na svim područjima društvenih aktivnosti, pa tako i PTT-a. Takve informacije, u uvjetima tržišnog ponašanja gospodarstvenih aktera, neophodne su PTT-u za donošenje adekvatnih poslovnih odluka u skladu s novim zahtjevima korisnika kako bi se zadovoljila njihova potražnja. U proteklom razdoblju došlo je do stagnacije i opadanja međunarodnih poštanskih pošiljaka (pismovnih i paketskih) i do ekspanzije telekomunikacijskih usluga - što ukazuje na to da je došlo do supstitucije dijela tradicionalnih poštanskih usluga suvremenim telekomunikacijskim uslugama.

Racionalizacija unutar PTT sustava morala bi slijediti suvremene tokove poduzetništva

prilagođujući se zahtjevima potražnje i tendencijama kretanja prometa. Usluge poštanskih djelatnosti promatrane u cjelini nisu nikada bile konkurentne suvremenim telekomunikacijskim uslugama, a pogotovu to nisu danas, pa su nužni potezi unutrašnje racionalizacije PTT-a i prilagođavanje, posebno poštanskog prometa, novim tehničko-tehnološkim zahtjevima vremena i tržišnoj potražnji odgovarajućih usluga.

Na razvitak PTT mreže i prometa utječu brojni činitelji: gospodarstvena razvijenost, demografski činitelji, geografski položaj i sl. U ovom radu je analizirano kretanje međunarodnih poštanskih usluga zemlje, a nisu istraživani uzroci tih kretanja, jer bi to zahtijevalo posebno, opsežniju studiju. Na temelju iznijetih podataka moguće je spoznati objektivno stanje i planirati daljnji razvoj PTT-a, koji ima izuzetno društveno i gospodarstveno značenje za zemlju.

2. FIZIČKI OBUJAM, STRUKTURA I DINAMIKA MEĐUNARODNE RAZMJENE POŠTANSKIH POŠILJAKA JUGOSLAVIJE

Poslovni izvještaji i statistike Zajednice JPTT (PIS ZJPTT) po godinama izlaženja od 1979. do 1988. činili su izvor podataka za ovaj rad. Prikupljeni podaci sistematizirani su po skupinama usluga i prikazani u tablicama 1, 2, 5 i 6. Geografska struktura usluga je utvrđivana prema kontinentima, posebno za otpremu (polaz, izvoz), a posebno za prispijeće (dolaz, uvoz). Iznimka je napravljena jedino za SR Njemačku zbog njenog izuzetno visokog udjela u razmjeni u odnosu na bilo koju drugu zemlju svijeta. Tako pripremljeni podaci analizirani su po strukturi i dinamici za razdoblje 1979-1988. i analitički rezultati prikazani grafički i tabelarno.

U nastavku slijede sažeta obrazloženja dobivenih rezultata po predočenim skupinama usluga.

2.1. Pismovne pošiljke

Skupinu međunarodnih pismovnih usluga, u skladu s važećom Nomenklaturom PTT usluga Zajednice JPTT, čine ove vrste pošiljaka: pisma, dopisnice, tiskanice (knjige, novine i časopisi), aerogrami, mali paketi, šekogrami i pisma s označenom vrijednošću.

Podaci o fizičkom obujmu ovih pošiljaka nalaze se u tablici 1. za otpremu (polaz, izvoz)

i tablici 2. za prispjiece (dolaz, uvoz). Grafički prikaz njihove dinamike predočen je slikom 1, a struktura slikom 2. Analitički pregledi njihove dinamike u otpremi i prispjiece izraženi su u indeksnim brojevima i prikazani u tablicama 3 i 4.

Komentar dobivenih rezultata analize izlažemo u sažetom obliku u nastavku.

Omjer cjeline izvoznog prometa (zbroj otpremljenih pošiljaka u inozemstvo) prema uvoznom (zbroj prispjelih pošiljaka iz inozemstva) iznosio je 1 : 0,9 u korist izvoza u promatranom razdoblju. U pojedinim godinama razdoblja, kako za polaz, tako i za dolaz, slika je slična, dok se nešto manje razlike mogu zapa-

Tablica 1. Pismovne pošiljke otpremljene u međunarodnom poštanskom prometu Jugoslavije od 1979. do 1988. godine (u milijunima pošiljaka)

Odredište kontinent	1979.	1980.	1981.	1982.	1983.	1984.	1985.	1986.	1987.	1988.
Evropa- ukupno	78,0	75,4	87,2	56,8	54,4	54,9	54,2	52,9	52,1	50,7
SR Njemačka	27,4	25,9	28,3	20,1	20,4	20,1	20,5	20,4	20,3	20,2
Azija	0,9	0,7	1,1	5,1	5,2	5,5	35,8	3,6	4,1	4,3
Afrika	0,8	0,7	1,0	5,1	5,3	5,5	3,8	3,6	4,1	4,3
Amerika	8,5	8,4	8,1	9,2	9,0	8,2	9,0	9,6	9,5	9,3
Australija+ Oceanija	1,6	1,4	2,0	3,3	2,6	3,7	2,7	2,7	2,9	3,5
Ukupno	89,9	86,7	99,3	79,5	76,6	77,8	73,6	72,5	72,7	72,2

Izvor: PIS Zajednice JPTT po godinama od 1979. do 1988.

Tablica 2. Pismovne pošiljke prispjele u međunarodnom poštanskom prometu Jugoslavije od 1979. do 1988. godine (u milijunima pošiljaka)

Odredište kontinent	1979.	1980.	1981.	1982.	1983.	1984.	1985.	1986.	1987.	1988.
Evropa- ukupno	71,5	70,5	79,2	63,1	59,5	57,7	58,1	55,3	54,9	53,1
SR Njemačka	21,9	22,2	21,1	17,9	18,0	17,5	17,0	16,5	16,7	15,6
Azija	0,8	0,7	1,1	2,3	1,4	1,3	1,4	1,4	1,0	1,5
Afrika	0,8	0,7	1,0	2,0	1,4	1,1	1,2	1,1	0,7	1,1
Amerika	10,1	10,1	7,2	6,4	5,3	5,0	4,2	4,1	3,7	3,9
Australija+ Oceanija	2,1	1,9	2,8	3,5	2,1	2,9	2,1	2,1	1,7	1,8
Ukupno	85,4	84,0	91,3	77,3	69,8	68,0	67,2	64,1	62,1	61,5

Izvor: PIS Zajednice JPTT po godinama od 1979. do 1988.

Tablica 3. Analitički prikaz dinamike pismovnih pošiljaka otpremljenih u inozemstvo (podaci iz tablice 1)

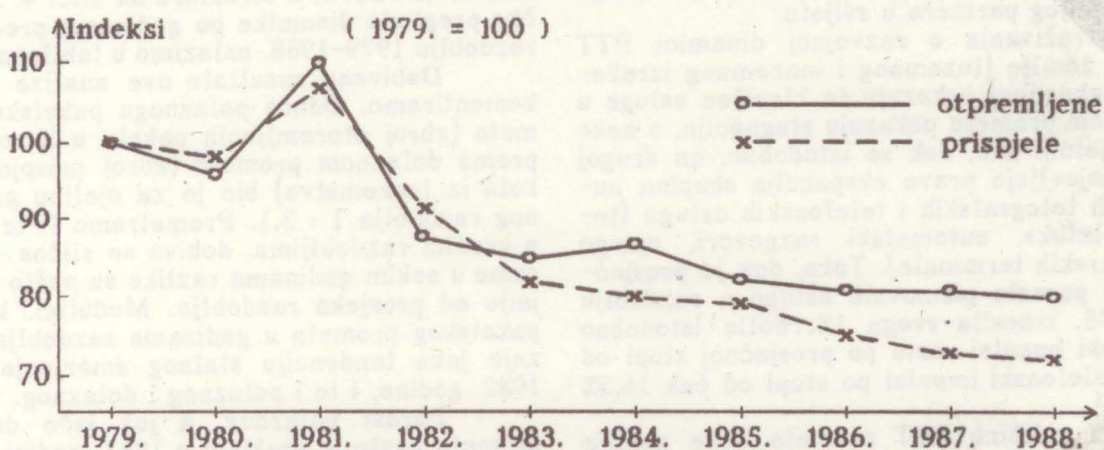
Odredište kontinent	1979.	1980.	1981.	1982.	1983.	1984.	1985.	1986.	1987.	1988.	
Evropa- ukupno		Lančani indeksi									
	-	97	116	65	96	101	99	98	99	97	
SR Njemačka	-	94	109	71	101	98	102	99	100	100	
Azija	-	78	148	483	103	105	69	95	114	106	
Afrika	-	84	141	519	103	104	69	95	113	105	
Amerika	-	99	96	113	98	92	110	107	99	97	
Australija+ Oceanija	-	88	143	164	80	139	75	100	106	121	
Ukupno	-	96	115	80	96	102	95	99	100	99	

Prosječna stopa pada za razdoblje 1979-1988. = -2,5%

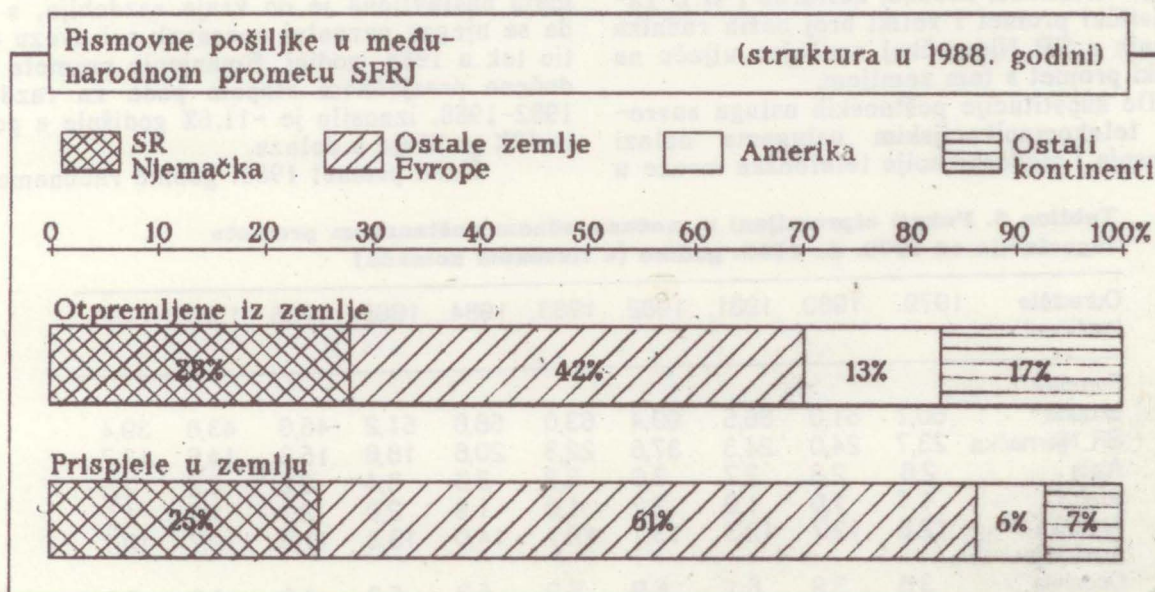
Tablica 4. Analitički prikaz dinamike pismovnih pošiljaka prispjelih iz inozemstva (podaci iz tablice 2)

Određište kontinent	1979.	1980.	1981.	1982.	1983.	1984.	1985.	1986.	1987.	1988.
Evropa- ukupno	-	99	112	80	94	97	101	95	99	97
SR Njemačka	-	101	95	85	101	97	97	97	101	93
Azija	-	92	152	196	62	93	108	100	72	144
Afrika	-	81	153	200	68	76	116	90	64	159
Amerika	-	100	71	90	83	94	84	98	90	105
Australija+ Oceanija	-	92	146	126	60	137	74	100	81	108
Ukupno	-	98	109	85	90	97	99	96	97	99

Prosječna stopa pada za razdoblje 1979-1988. = - 3,6%

Slika 1. Pismovne pošiljke u međunarodnom prometu SFRJ (otpremljene i prispjele)

Slika 2. Pismovne pošiljke u međunarodnom prometu SFRJ za 1988.

ziti u kraćim razdobljima zbog blažeg utjecaja njihova kumuliranja u tom razdoblju.

Kao prijelomna godina u dinamici prometa može se označiti 1981, jer nakon nje sli-

jedi više godina stalnoga godišnjeg opadanja prometa. Tako je indeksni broj na kraju posljednje godine dosegao pad na 80 za polaz, a 72 za dolaz, uz predočenu računnicu, gdje je promet 1979. godine označen indeksnim brojem 100, što je prikazano na slici 1.

Prosječna godišnja stopa pada izvoznog prometa za čitavo razdoblje bila je -2,5%, a uvoznog -3,6% godišnje.

Na slici 2. prikazana je geografska struktura pismovnog prometa za 1988. godinu, gdje se vidi vrlo visoki udio Evrope od 70,2% u izvozu, a u uvozu čak 86,4%. Po redu veličina slijedi američki kontinent, dok mali ostatak do stototnog prometa otpada na preostale kontinente. Detaljniji uvidi u kretanje pismovnog prometa prema pojedinim zemljama pokazuju vrlo visoki udio SR Njemačke; ona drži primat u odnosu na bilo koju drugu zemlju svijeta. Sa svojim udjelom od preko jedne četvrtine pismovnog prometa Evrope ona predstavlja našega najznačajnijeg partnera u svijetu.

Istraživanja o razvojnoj dinamici PTT prometa zemlje (tuzemnog i inozemnog izraženog kao ukupnog) pokazuju da klasične usluge u poštanskom prometu pokazuju stagnaciju, a neke čak i osjetniji pad, dok se istodobno, na drugoj strani, pojavljuje prava ekspanzija skupina automatskih telegrafskih i telefonskih usluga (teleks, telefaks, automatski razgovori, usluge kompjutorskih terminala). Tako, dok je prosječna stopa porasta pismovnih usluga u razdoblju 1977-1988. iznosila svega 1%, dotle istodobno telegrafski impulsi rastu po prosječnoj stopi od 6,5%, a telefonski impulsi po stopi od čak 16,5% godišnje.¹

Na veličinu PTT prometa neke zemlje utječu brojni činitelji, a najvažniji su svakako gospodarstvene aktivnosti i društvene veze (trgovinske, turističke, osobne, kulturne i sl.). Tako, turistički promet i veliki broj naših radnika zaposlenih u SR Njemačkoj značajno utječu na poštanski promet s tom zemljom.

Do supstitucije poštanskih usluga suvremenim telekomunikacijskim uslugama dolazi zbog širenja i modernizacije telefonske mreže u

našoj zemlji. Mreža automatske telefonije sve se više širi i u seoska naselja te omogućuje našim radnicima i njihovim obiteljima u zemlji da pisanu komunikaciju zamijene usmenom.

Razlog je dakle u tome što suvremena automatizirana telekomunikacijska mreža omogućuje korištenje usluga (po sadržaju bilo govornih ili dokumentarnih informacija) vrlo jednostavno, prikladno i brzo. Naprotiv, na drugoj strani, to nije slučaj s tradicionalnim poštanskim uslugama; poslovna korespondencija i privatno pisane poruke prenose se relativno sporo sredstvima kopnenog ili zračnog prijevoza.

2.2. Paketske pošiljke

Podaci o fizičkom obujmu paketskih pošiljaka u razmjeni s inozemstvom su u tablici 5. za otpremu (polaz) i u tablici 6. za prispijeće (dolaz). Grafički prikaz njihovih dinamika nalazimo na slici 3, a strukturu na slici 4. Analitičke preglede dinamike po godinama predočenog razdoblja 1979-1988. nalazimo u tablicama 7 i 8.

Dobivene rezultate ove analize ukratko komentiramo. Odnos polaznoga paketskog prometa (zbroj otpremljenih paketa u inozemstvo) prema dolaznom prometu (zbroj prispjelih paketa iz inozemstva) bio je za cjelinu predočenog razdoblja 1 : 3,1. Promatramo li te odnose u kraćim razdobljima, dobiva se slična slika, a samo u nekim godinama razlike su nešto izraženije od prosjeka razdoblja. Međutim, kretanje paketskog prometa u godinama razdoblja pokazuje jaku tendenciju stalnog smanjenja nakon 1982. godine, i to i polaznog i dolaznog.

Porast polaznog, a još jače dolaznog prometa naglo je prekinut u 1983. godini naglim padom u idućim godinama razdoblja, što se vidi na slici 3. Tendencija smanjenja paketskog prometa nastavljena je do kraja razdoblja, s time da se njegov neznatni oporavak pri uvozu osjetio tek u 1988. godini. Smanjenje prometa predočeno prosječnom stopom pada za razdoblje 1982-1988. iznosilo je -11,6% godišnje u polazu i -12% godišnje u dolazu.

Kada promet 1983. godine računamo kao

Tablica 5. Paketi otpremljeni u međunarodnom poštanskom prometu Jugoslavije od 1979. do 1988. godine (u tisućama komada)

Određište kontinent	1979.	1980.	1981.	1982.	1983.	1984.	1985.	1986.	1987.	1988.
Evropa-										
ukupno	60,7	61,0	66,5	99,4	63,0	56,6	51,2	45,6	43,8	39,4
SR Njemačka	23,7	24,0	24,3	37,6	22,3	20,6	18,6	15,8	14,6	13,7
Azija	2,6	2,8	2,7	3,0	3,2	3,3	3,4	2,5	2,2	2,5
Afrika	1,7	1,0	1,9	2,2	1,9	1,9	2,0	2,1	1,5	1,2
Amerika	12,6	12,7	12,3	13,7	12,1	14,0	13,8	11,9	10,7	10,7
Australija+										
Oceanija	3,6	3,9	6,1	5,9	6,2	5,3	5,3	4,0	4,9	5,3
Ukupno	81,3	81,3	89,5	124,3	86,3	81,1	75,7	66,0	63,1	59,0

Izvor: PIS Zajednica JPTT po godinama od 1979. do 1988.

Tablica 6. Paketi prispjeli u međunarodnom poštanskom prometu Jugoslavije od 1979. do 1988. godine (u tisućama komada)

Određište kontinent	1979.	1980.	1981.	1982.	1983.	1984.	1985.	1986.	1987.	1988.
Evropa- ukupno	174,9	234,9	245,7	358,0	254,4	153,5	145,2	131,1	171,7	168,6
SR Njemačka	89,8	113,4	137,4	209,5	146,3	84,0	78,8	67,6	76,2	76,1
Azija	4,0	4,8	5,2	5,2	4,0	3,2	3,1	3,5	3,1	3,0
Afrika	0,4	0,4	1,1	1,1	0,6	0,3	0,4	0,2	0,2	0,2
Amerika	32,9	34,6	40,4	46,6	40,5	27,8	25,3	13,5	17,7	12,0
Australija+ Oceanija	9,7	12,5	11,1	21,1	17,9	12,2	12,4	13,2	15,2	14,6
Ukupno	221,8	287,2	303,5	432,1	317,4	197,0	186,5	161,5	207,8	198,4

Izvor: PIS Zajednice JPTT po godinama od 1979. do 1988.

Tablica 7. Analitički prikaz dinamike paketa otpremljenih (polaz) u međunarodnom poštanskom prometu (podaci iz tablice 5)

Određište kontinent	1979.	1980.	1981.	1982.	1983.	1984.	1985.	1986.	1987.	1988.
Evropa- ukupno	-	100	109	149	63	90	91	89	96	90
SR Njemačka	-	101	101	155	59	92	90	85	92	94
Azija	-	108	100	108	106	105	102	72	88	112
Afrika	-	58	188	116	85	101	105	105	74	76
Amerika	-	101	96	112	88	115	99	86	90	100
Australija+ Oceanija	-	107	156	98	104	86	99	76	123	108
Ukupno	-	100	110	139	69	94	93	87	96	94

Prosječna stopa pada 1982-1988. = -11,6%

Tablica 8. Analitički prikaz dinamike paketa prispjelih (dolaz) u međunarodnom poštanskom prometu (podaci iz tablice 6)

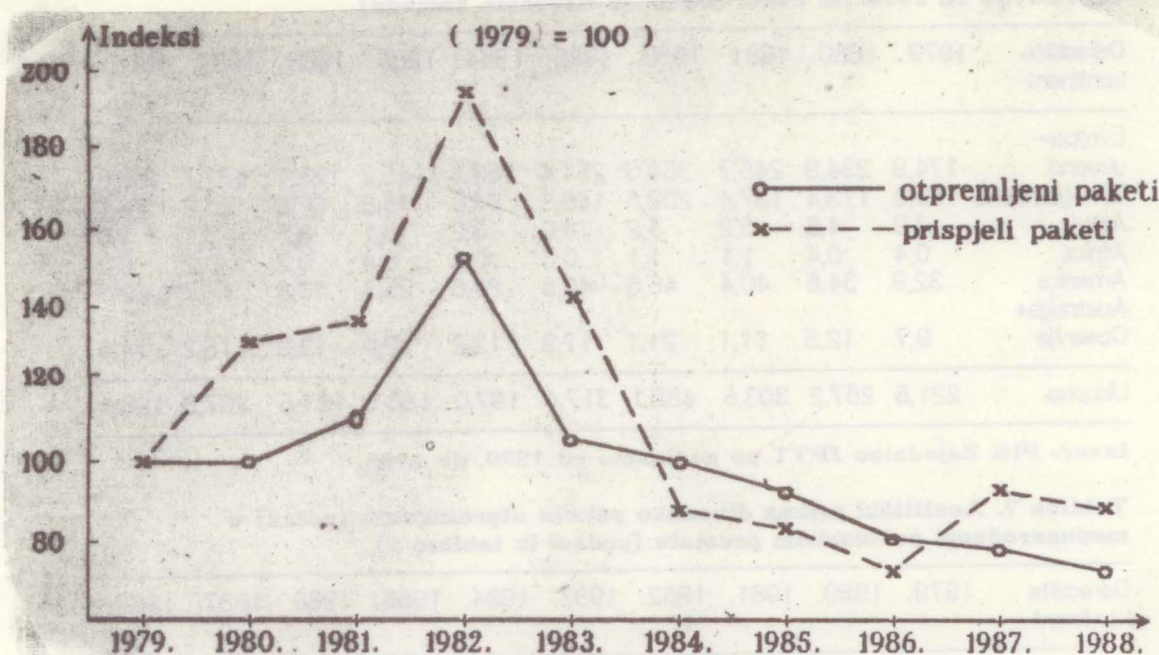
Određište kontinent	1979.	1980.	1981.	1982.	1983.	1984.	1985.	1986.	1987.	1988.
Evropa- ukupno	-	134	105	146	71	60	95	90	131	98
SR Njemačka	-	126	121	153	70	57	94	86	113	100
Azija	-	122	108	100	77	79	99	112	89	97
Afrika	-	107	259	107	52	57	120	60	71	89
Amerika	-	105	117	115	87	69	91	53	131	68
Australija+ Oceanija	-	129	89	190	85	68	102	106	115	96
Ukupno	-	129	106	142	73	62	95	87	129	95

Prosječna stopa pada za razdoblje 1982-1988. = -12%

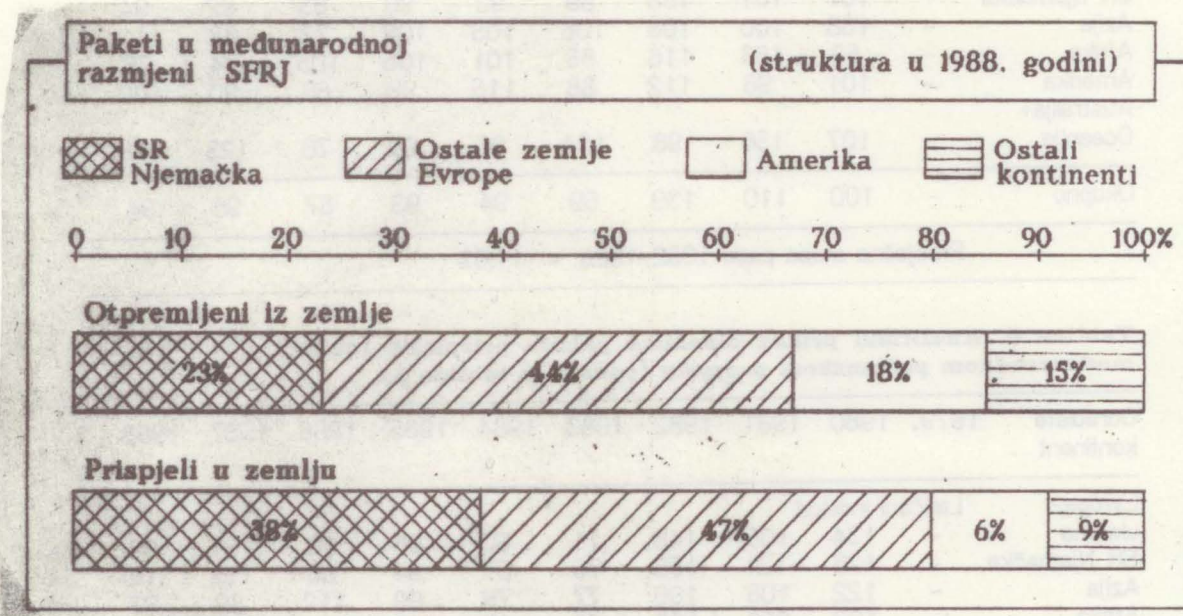
bazni promet (100), onda se vidi da su indeksi ranijih godina u usporedbi s onima kasnijih godina bili viši u oba smjera kretanja prometa (polaznog i dolaznog). To jasno ukazuje na veliko smanjenje prometa u idućim godinama do kraja razdoblja.

U geografskoj strukturi paketskog prometa prema pojedinim zemljama i kontinentima, koja je prikazana na slici 4, zapaža se kudikamo najviši udjel Evrope u odnosu na preostale kontinente zajedno.

Pri izvozu Evropa je zastupljena sa 67%,

Slika 3. Paketi u međunarodnom prometu SFRJ (otpremljeni i prispjeli)

Slika 4. Otpremljeni i prispjeli paketi u međunarodnoj poštanskoj razmjeni SFRJ

a pri uvozu čak s 85% ukupnog inozemnoga paketskog prometa. Ako promatramo pojedinačno po zemljama, vidi se da je SR Njemačka bez premca na prvom mjestu s vrlo velikim udjelom od 23% u polaznom, a čak 38% u dolaznom ukupnom inozemnom paketskom prometu zemlje.

Posebna istraživanja ovih pojava nisu obavljena, no smatramo da su dva bitna činitelja determinirala ukupan fizički obujam paketskog prometa u analiziranom razdoblju. Prvi, to su ekonomske teškoće i opća razvojna stagnacija zemlje tijekom svih osamdesetih godina ovog stoljeća, te promjene u carinskim propisima. Drugi činitelj je smanjenje interesa stanov-

ništva za sporim i kompliciranim načinom razmjene sitnije trgovačke robe putem poštanskih paketa u vrijeme kada se, zbog liberalizacije kretanja stanovništva, roba može izravno nabaviti i prenijeti uz niže izdatke, posebno carinske.

3. ZAKLJUČAK

Iz predočenog materijala o međunarodnoj razmjeni poštanskih usluga SFRJ u razdoblju 1979-1988. mogu se izvesti sljedeći sintetički zaključci:

1. Dinamika pismovnog prometa u oba pravca (polaznog i dolaznog) pokazuje konstantno

smanjenje, koje je nešto blaže izraženo u uvozu u odnosu na izvoz za čitavo analizirano razdoblje 1979-1988. U tom pogledu znakovita je 1981. godina nakon koje nastaje razdoblje ubrzanijeg smanjenja prometa, kako polaznog, tako još jače dolaznog. Uzroci opadanja fizičkog obujma pismovnog prometa zemlje nisu posebno istraživani, ali je znakovito da je istodobno vrlo intenzivno povećana skupina suvremenih automatiziranih telekomunikacijskih usluga, što jasno ukazuje na razvojnu tendenciju supstitucije među skupinama PTT usluga. Naime, tradicionalne poštanske usluge sve više ustupaju mjesto brzim automatiziranim telegrafskim i osobito telefonskim uslugama korištenje kojih sve više omogućuje proširena i tehnički suvremeno izgrađena telekomunikacijska mreža zemlje.

2. Slika geografske raširenosti pismovnog prometa ukazuje na enormno visoki udio evropskih zemalja od 70,2% u polazu, a čak 86,4% u dolazu za 1988. godinu. Prema tomu, evropske zemlje, posebno SR Njemačka, predstavljaju našega najznačajnijega poštanskog partnera u svijetu.
3. U međunarodnom paketskom prometu zemlje evidentirana je izražajna tendencija smanjenja njegova fizičkog obujma u analiziranom razdoblju. Jača tendencija opadanja prometa u oba pravca nastala je nakon 1982. godine, što se dobro vidi iz predočenih indeksa njegove dinamike tijekom godina razdoblja. Uzroci tako drastičnog opadanja prometa nisu posebno istraživani, ali je izvan svake dvojbe da je na to utjecao splet okolnosti unutar zemlje koje su se očitovale u osamdesetim godinama ovog stoljeća. Dakle, to bi bila svojevrsna posljedica općih ekonomskih teškoća zemlje u tim godinama, ali i smanjenja zainteresiranosti stanovništva za razmjenu sitnije trgovačke robe poštanskim paketima, kada je to znatno olakšano izravnom kupovinom u uvjetima velike liberalizacije inozemnoga kretanja stanovništva.
4. Slika geografske distribucije paketskog prometa pokazuje veliku sličnost s predočenim pismovnim prometom. Udio evropskih zemalja s više od tri četvrtine ukupnog prometa u potpunoj je dominaciji nad preostalim kontinentima. Među evropskim zemljama sa svojim udjelom od više od jedne četvrtine ukupnog prometa na prvom je mjestu SR Njemačka.
5. Na kraju ovih zaključaka kažimo nešto o perspektivi razvoja međunarodnoga poštanskog prometa zemlje u uvjetima sve snažnijeg prodora suvremenih telekomunikacijskih usluga.

Nedvojbeno je da će ova činjenica imati bitnu ulogu u novoj strukturi usluga. Naime, korisnici usluga, gospodarstvene i društvene organizacije, te stanovništvo, u uvjetima veće dostupnosti tehnički modernizirane telekomunikacijske mreže zemlje, težiti će k sve većem izboru praktičnih i bržih usluga primjerenih njihovim poslovnim i privatnim komunikacijskim

potrebama (teleks, telefaks, automatski telefonski razgovori, korištenje kompjutorskih terminala i sl.), a time onda i svodenju klasičnih poštanskih usluga u okviru stvarnih potreba u novonastaloj situaciji. Dinamika promjena bitno će ovisiti o tempu rasta dostupnosti telekomunikacijske mreže njenim korisnicima (razvoj - proširenje mreže). Iz tih razloga valja očekivati dakle daljnju stagnaciju poštanskih usluga, a u nekih vrsta i nastavak njihova opadanja.

SUMMARY

EXCHANGE OF POSTAL SHIPMENTS (LETTER AND PARCEL MAILS) OF YUGOSLAVIA WITH THE WORLD IN THE PERIOD OF 1979-1988.

This paper deals with the analysis and assessment of the international exchange of postal shipments of Yugoslavia with the world in the period of 1979-1980. Conclusions are drawn on the extent, direction and characteristics of changes in the dynamics and structure with particular reference to each group of services (letter and parcel mail). Letter and parcel mail shows a constant reduction in both directions (import-export) for the entire period. Analytical figures of geographical spread of services show a dominant role of European countries, West Germany in particular.

Conclusions are drawn that such decrease of postal traffic caused a major development tendency of substitutions between individual types of services in conditions of the extension of modern telecommunications system although other reasons should not be neglected (this refers us to parcel mails in particular), originating from the general economic situation of the country in the 1980. In the future we may expect long-term stagnation of the international exchange of postal services in the years to come and with some services respective continuation of decrease trend.

POZIVNE BILJEŠKE

- 1) S. JARAM, K. ACINGER: Trendovi razvitka PTT usluga i analitičke slike struktura njihovih cijena. Suvremeni promet, 10, 1988, 6, str. 881-886.

LITERATURA

- [1] B. BOGOVIĆ, M. PERAK, Ž. RADAČIĆ: Ekonomika prometnog sistema, Zagreb, Fakultet prometnih znanosti, 1984.
- [2] F. KRANJČEVIĆ: Analiza poslovanja poduzeća (Teorija, tehnika, problematika). Zagreb, Informator, 1971.
- [3] T. TESLIĆ: Privredno poslovanje saobraćajnih poduzeća. Beograd, Saobraćajni fakultet, 1974.
- [4] Nomenklatura PTT usluga. Beograd, Zajednica JPPT, 1988.
- [5] Poslovni izvještaj i statistika Zajednice JPPT. Beograd, publikacije po godinama izdanja, od 1979. do 1988. godine.